

ULOGA MEDIJA U SLOBODNOM VREMENU DJECE I KOMUNIKACIJA O MEDIJSKIM SADRŽAJIMA

SAŽETAK

Budući da uloga medija u slobodnom vremenu djece svakim danom postaje važnija, ovo istraživanje provedeno je na uzorku ispitanika koje je činilo 179 roditelja predškolske djece i 45 odgajatelja djece rane i predškolske dobi. Istraživanje je imalo nekoliko ciljeva, od kojih je najvažniji bio ispitati koliko vremena djeca predškolske dobi provode koristeći medije, kakva je povezanost između vremena koje roditelji provode uz medije u odnosu na istu kod djece, te koriste li se elektronički mediji u dovoljnoj mjeri u odgojne i obrazovne svrhe ili se više koriste u slobodnom vremenu. Istraživanjem smo nastojali utvrditi kako djeca provode svoje slobodno vrijeme te dokazati da postoji povezanost korištenja medija u obiteljskom domu i u dječjem vrtiću. Brzi tehnološki razvoj i dostupnost različitih digitalnih uređaja u obiteljskom domu vodili su pretpostavci da djeca najviše slobodnog vremena provode uz elektroničke medije, što se nije pokazalo točnim. Rezultati nisu pokazali povezanost navedena dva konstrukta. Osim toga, istraživanjem se nastojalo utvrditi kakvi su stavovi odgajatelja po pitanju posjedovanja računala, TV-a i radija u grupi, te se nastojala utvrditi razlika između stavova po ovom pitanju između odgajateljica različitog stupnja obrazovanja i različitog radnog staža. Rezultati su pokazali da ne postoje značajne razlike oko pitanja stavova istih.

Ključne riječi: djeca, mediji, odgajatelji, roditelji, slobodno vrijeme.

1. UVOD

Mediji i slobodno vrijeme te njihov utjecaj na odrastanje djece složeni su i duboko isprepleteni konstrukti koji ne zaobilaze niti jedno dijete. Kako raste medijski utjecaj na odrastanje djece tako raste i zabrinutost odgajatelja, roditelja i drugih koji su direktno ili indirektno uključeni u odrastanje i odgoj djece. Brze promjene u tehnološkim dostignućima prate i brze promjene u medijima, a njihov utjecaj na slobodno vrijeme mladih i njihovo odrastanje postaje sve veći.

Tehnološke promjene donijele su sa sobom promjene u životnom stilu pojedinca. One obuhvaćaju promjene na području obrazovanja, u po-

slovnom svijetu i u obavljanju obiteljskih i širih društvenih rituala. S tim promjenama mijenja se i koncept slobodnog vremena kod djece, koji sve više uključuje korištenje različitih medija. Tehnološka dostignuća su uvelike promijenila način provođenja slobodnog vremena, a time su promijenila i formiranje osobnosti kod djece. Samo stoljeće prije slobodno vrijeme djece bilo je više ispunjeno društvenim interakcijama s vršnjacima, sportskim i glazbenim aktivnostima te vremenom provedenim u igri i prirodi. Danas je takav način provođenja slobodnog vremena manje zastupljen i trebamo se zapitati kakve su posljedice toga i tko je odgovoran za strukturiranje slobodnog vremena djece. Tako-

der se postavlja pitanje kakav je stvarni utjecaj medija?

Jedno od polazišta za ovaj rad su dosadašnja istraživanja koja govore o izloženosti djece medijima već od najranije dobi. Istraživanja koja su provodili brojni autori (Ciboci i sur. 2014; Ciboci i Labaš, 2015; Diklić i sur. 2019; Ilišin i sur. 2001; Labaš i Marinčić, 2018; Livingstone, 2002; Peran i Raguz, 2019; Sindik, 2012; Smajić i Majdenić, 2010) doprinijeli su saznanjima o važnosti medijske pismenosti roditelja i odgajatelja, kako bi što bolje razumjeli današnju djecu i pravilno ih odgojili. Primjerice, Zgrabljic Rotar (2005) u svojim istraživanjima govori o mogućnosti korištenja elektroničkih medija u odgojne i obrazovne svrhe u slobodnom vremenu, budući da su važan čimbenik u stvaranju modernih životnih navika.

U ovom istraživanju analizirat ćemo način provođenja slobodnog vremena kod predškolske djece, te učestalost korištenja elektroničkih medija kod istih.

Kada razmišljamo o utjecaju masovnih medija na djecu, moramo spomenuti ključnu roditeljsku ulogu. Istraživanja o tome ukazuju na značajan problem jer samo 10 do 15% djece razgovara s roditeljima o tome što su gledali, slušali ili pročitali, a to je manje nego s vršnjacima (Košir i sur. 1999). Iako se češće spominje negativni utjecaj tehnologije na odrastanje, ipak valja spomenuti da je tehnologija danas neizostavni dio nastavnog procesa. Isto se odnosi na pedagošku funkciju koju imaju mediji. Mediji imaju veliku ulogu u odgoju i obrazovanju i jako često mogu biti poticaj za usvajanje i praćenje nastavnog gradiva. Život u vremenu kada su mediji svuda oko nas postavlja nove zahtjeve pred nas kao pojedinca, a posebno kao odgajatelja i roditelja. Uvažavajući sve pozitivne učinke televizije kao medija, ipak ne možemo ne upozoriti na loše utjecaje televizije i drugih medija. Televizijski sadržaji ne samo da obiluju nasilnim scenama, nego mijenjaju način percepcije stvarnosti i osobito su ozbiljna zapreka u razlučivanju mašte od stvarnosti, posebno kod djece (Mandarić, 2012).

Dobar primjer utjecaja medija na djecu nalazimo u rezultatima slovenskih istraživanja odnosa dje-

ce prema medijima, koji ne odstupaju znatno od onih u svijetu. Pokazalo se da se slovenska djeca najviše koriste televizijskim i radijskim medijem, te da više vremena provedu pred televizijskim medijem nego u druženjima s bližnjima. (Ilišin, 2003) Gunter i McAleer (1997) navode da djeca počinju redovitije gledati televiziju između 2. i 3. godine života, te da prosječno vrijeme posvećeno televiziji iznosi 2,5–3,5 sata na dan.

Istraživanje je pokazalo da najveći broj učenika osnovnih i srednjih škola Splitsko-dalmatinske županije gleda televiziju i koristi medije za slušanje glazbe, a zatim za igranje, čitanje i učenje (Rađa, 2010). Analizirajući istraživanja o slobodnom vremenu mladih, može se zaključiti da, od aktivnosti koje mladi provode u svoje slobodno vrijeme, dominiraju one koje ne zahtijevaju nikakav mišićni aktivitet (Prskalo i Matijević, 2015).

Autori Miliša i Milačić (2011) navode rezultate istraživanja provedenog u svibnju 2008. godine koji pokazuju da gotovo 11% učenika sjedi dnevno više od pet sati ispred računala, koristeći internet, 25% njih je više od tri sata uz mobitel, a da 12% njih sjedi više od pet sati ispred televizora. Autori smatraju kako je to iznimno važan argument u prilog tvrdnji da nam trebaju stručnjaci iz područja medijske pedagogije i njihov angažman u školskim i izvanškolskim aktivnostima.

Masovni mediji su omogućili veliku dostupnost informacija svih vrsta. Mediji postaju glavni čimbenik u socijalizaciji, potiskujući školu i obitelj, te utječu na oblikovanje vrijednosti i stilova ponašanja mladih i na kreiranje slobodnog vremena djece (Diklić, 2019). Mediji su uklonili vremenske i prostorne barijere koje su sve više uvjetovale komunikaciju i protočnost informacija. Zbog zaposlenosti roditelja, mnoga djeca i mladi u medijima pronalaze jedine sugovornike (Mandarić, 2012). Podatci istraživanja Kunić i suradnika (2017) pokazuju da veliki broj djece (82,67 %) posjeduje računalo, a sva djeca koriste računalo.

Djeca prosječno koriste računalo više puta tjedno i najčešće pristupaju internetu putem mobilnog telefona (u gotovo dvije trećine slučajeva). Najčešći razlozi korištenja interneta su glazba i

filmovi te komunikacija na društvenim mrežama, dok djeca rijetko koriste internet u svrhu učenja. Prema ovom istraživanju komunikacija s postojećim prijateljima glavni je razlog korištenja društvene mreže, dok je upoznavanje novih ljudi rjeđi motiv (Diklić, 2019).

Često se ističe negativan utjecaj društvenih mreža, a pozitivan utjecaj se slabije spominje. Kao i svaka druga tehnologija, društvene mreže nisu nužno ni dobre ni loše, nego njihova obilježja i karakteristike određuju sami korisnici. U istraživanju provedenom u SAD-u, Livingstone i suradnici (2013) pokazuju pozitivnu korelaciju između korištenja suvremenih medija i postignuća u školama.

Badrić i suradnici (2015) navode da se u slobodno vrijeme djeca najviše bave aktivnostima gledanja televizije, i to gotovo svaki dan. Zatim slijede aktivnosti slušanja glazbe koju 36% učenika svakodnevno prakticira. Svaki dan na internetu provede 30% učenika, dok 28% učenika svakodnevno koristi računalo. Igranje videoigara na igraćim konzolama poput *PlayStation-a* svakodnevno prakticira 30% učenika. Aktivnosti koje učenici ne prakticiraju u slobodno vrijeme jesu odlazak u kino (86% djece) te slikanje i crtanje (77% djece). Gotovo polovina učenika ne sudjeluje u aktivnostima čitanja knjiga, novina i časopisa.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

2.1. Predmet i cilj istraživanja

Predmet istraživanja su elektronički mediji u slobodnom vremenu djece. Cilj istraživanja je utvrditi koliko vremena djeca predškolske dobi provode koristeći elektroničke medije, kakva je povezanost između vremena koje roditelji provode uz elektroničke medije u odnosu na istu kod djece te koriste li elektroničke medije u odgojne i obrazovne svrhe ili u slobodnom vremenu.

2.2. Hipoteze istraživanja

H1 Pretpostavlja se da djeca predškolske dobi više vremena provode koristeći elektroničke medije u odnosu na druge aktivnosti (igranje s

drugom djecom i vrijeme provedeno u interakciji s roditeljima).

H2 Pretpostavlja se da se elektronički mediji u predškolskoj dobi više koriste u slobodnom vremenu nego u obrazovne i odgojne svrhe, i u obitelji i u vrtiću.

H3 Pretpostavlja se da visokokvalitetni programi namijenjeni djeci mogu poslužiti kao alat za učenje, posebno ako roditelji zajedno s djecom gledaju program i o njemu razgovaraju.

H4 Pretpostavlja se pozitivna povezanost korištenja elektroničkih medija kod djece s korištenjem istih od strane roditelja.

H5 Pretpostavlja se da je roditeljsko nadgledanje, praćenje i provjera djece prilikom korištenja elektroničkih medija pozitivno korelirano sa sigurnošću uporabe takvih medija.

H6 Pretpostavlja se da odgajateljice s visokom stručnom spremom imaju pozitivniji stav prema izloženosti djece elektroničkim medijima, te da percipiraju i dugotrajnije djetetovo provođenje vremena s takvim medijima, u odnosu na odgajateljice s višom stručnom spremom.

H7 Pretpostavlja se da starije odgajateljice, s duljim radnim stažem, imaju manje poželjan stav prema izloženosti djece elektroničkim medijima, te da percipiraju i kratkotrajnije djetetovo provođenje vremena s takvim medijima, u odnosu na mlađe odgajateljice s kratkotrajnim radnim stažem.

2.3. Metode i instrumenti istraživanja

U istraživanju su korištene tri metode: *metoda teorijske analize* (podrazumijeva korištenje literature, udžbenika, rječnika, Nastavnih planova i programa, stručnih i znanstvenih radova, enciklopedija i sl., da bi se analizom došlo do novih rješenja i zaključaka), *metoda deskriptivne analize* (podrazumijeva definiranje postupaka koji su važni za opisivanje i proučavanje pedagoških pojava) i *survey metoda* (jedan od načina prikupljanja potrebnih podataka koji su obuhvaćeni anketiranjem).

Metoda teorijske analize primijenjena je kroz analizu i sintezu izvora i istraživanja o predmetu ovog rada, kao i tijekom analize rezultata i

interpretacije rezultata istraživanja, dok je *survey metoda* kroz anketu korištena radi ispitivanja mišljenja roditelja i odgajatelja o korištenju elektroničkih medija u slobodnom vremenu od strane njihove djece.

Od instrumenata istraživanja, korištena je anketa kojom su ispitanicima postavljena pitanja od važnosti za provedbu istraživanja. Za provedeno istraživanje korištene su dvije ankete, jedna za roditelje, druga za odgajatelje. Anketne listove su autori sami osmislili, a anketa je provedena online.

Prvom anketom kao instrumentom istraživanja ispitivani su stavovi roditelja. Postavljeno je 14 pitanja koja su se odnosila na osnovne podatke o roditelju, tj. ispunjava li upitnik otac ili majka, imaju li u domu elektroničke medije, u koje svrhe dijete koristi računalo, ima li dijete TV u sobi, zna li dijete pokrenuti/uključiti neke od elektroničkih uređaja i pronaći što želi, koliko sati dnevno dijete gleda TV, koliko sati dnevno koristi mobilni telefon, postoje li pravila za korištenje elektroničkih uređaja, koje aktivnosti dijete provodi u slobodno vrijeme, koliko često gleda različite TV programe, koliko često roditelji razgovaraju s djetetom o bitnim temama, koliko često roditelji koriste navedene medije te ima li njihovo dijete mobilni telefon.

Drugom anketom kao instrumentom istraživanja ispitivani su stavovi odgajatelja. Postavljeno je 17 pitanja koja su se odnosila na spol, duljinu radnog staža, s kojom dobnom grupom rade, njihova stručna sprema, je li u vrtiću u kojemu rade dostupan TV, koliko vremena djeca provedu gledajući TV, što najčešće djeca gledaju, koliko vremena provode slušajući radio, koliko djece zna koristiti računalo, koliko vremena djeca provode igrajući videoigre na računalu, je li poželjno posjedovanje radija, TV uređaja, računala u grupi, koji su primjeri dobrog / kvalitetnog utjecaja medija na djecu, koje elektroničke medije najčešće koriste u odgojno-obrazovne svrhe?

U obje ankete, za svako pitanje ponuđeno je nekoliko odgovora koje su ispitanici, odnosno roditelji i odgajatelji, zaokruživali sukladno vlasti-

tim stavovima. Dobiveni rezultati su zbog bolje preglednosti predstavljeni u tablicama.

2.4. Uzorak istraživanja

Prvim upitnikom anketirano je 179 roditelja djece koja borave u vrtiću JPU "Radost" Kotor, a drugim upitnikom anketirano je 45 odgajatelja u JPU "Radost" Kotor. U anketiranju je ukupno sudjelovalo 179 roditelja, od kojih 173 majki i 6 očeva.

Drugim upitnikom anketirani su odgajatelji u JPU "Radost" Kotor, a svi ispitanici su bili ženskog spola. Najveći broj odgajatelja ima radni staž od 14 do 26 godina, a najmanji broj odgajatelja ima radni staž od 27 do 39 godina. Najviše je zastupljen rad sa starijom grupom (37,8%), slijedi srednja i mlađa (11%), a najmanje jasljička sa 6%. Ovisno o stupnju stručne spreme, odgajatelji pripadaju dvjema skupinama - VSS i VŠS, a zastupljenost je gotovo jednaka.

2.5. Etička načela u istraživanju

Pravila postupanja prilikom provođenja ankete odnosila su se na sljedeće: poštovan je etički aspekt istraživanja, ispitanici su dobili upute o načinu popunjavanja mjernog instrumenta, objasnilo im se da će podaci dobiveni ovim istraživanjem biti korišteni isključivo u znanstvene svrhe, prethodno je zatražena suglasnost ravnatelja vrtića za sudjelovanje odgajatelja i roditelja u istraživanju, objasnilo im se da je sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno i anonimno. Anketa je provedena online. Ispitanici su bili informirani i o mogućnosti odustajanja od sudjelovanja u bilo kojem trenutku.

3. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

3.1. Aktivnosti djece predškolske dobi u slobodnom vremenu

Prvi zadatak istraživanja bio je ispitati učestalosti obavljanja različitih aktivnosti djece predškolske dobi u okviru njihovog slobodnog vremena.

Tablica 1. Kako djeca provode slobodno vrijeme

	Često	Ponekad	Nikada
Igranje i druženje s prijateljima	144 (80,40)	28 (15,60)	7 (3,90)
Gledanje televizije	40 (22,3)	133 (74,30)	6 (3,40)
Slušanje glazbe	79 (44,1)	82 (45,80)	18 (10,10)
Slušanje radija	34 (19,0)	65 (36,30)	80 (44,70)
Odlasci na slavlja i proslave dječjih rođendana	80 (44,70)	88 (49,20)	11 (6,10)
Pomaganje u kućanskim poslovima	74 (41,3)	96 (53,60)	9 (5,00)
Čitanje knjiga, enciklopedija	64 (35,80)	96 (53,60)	19 (10,60)
Gledanje dječjih filmova na tabletu ili telefonu	41 (22,90)	104 (58,10)	34 (19,00)
Odlasci na izlete i u šetnje	139 (77,70)	32 (17,90)	8 (4,50)
Spavanje ili izležavanje	45 (25,00)	106 (59,20)	28 (15,60)
Igranje videoigara	13 (7,30)	85 (47,50)	81 (45,30)
Posjet YouTube kanalu	39 (21,70)	119 (66,50)	21 (11,70)

Tablica 1 pokazuje da djeca u slobodno vrijeme često najviše prakticiraju igranje i druženje s prijateljima (80,4%), zatim slijede odlasci u šetnju (77,7%). Srednje zastupljene aktivnosti kod djece u slobodno vrijeme su: slušanje glazbe (44,1%), odlasci na slavlja i proslave dječjih rođendana (44,7%), pomaganje u kućanskim poslovima (41,3%), te čitanje knjiga i enciklopedija (35,8%). Gledanje televizije često je prisutno samo kod 22,3% djece, gledanje dječjih filmova na tabletu

ili telefonu često je prisutno kod 22,9% djece, posjet Youtube kanalu kod 21,8% djece, dok je igranje videoigara često prisutno kod 7,3% djece.

3.2. Svrha korištenja elektroničkih medija u predškolskoj dobi

U okviru drugog zadatka uspoređuje se koliko se često elektronički mediji koriste u predškolskoj dobi u odgojne i obrazovne svrhe, a koliko u slobodnom vremenu.

Tablica 2: Posjedovanje elektroničkih medija u kući (TV, tablet, telefon, itd.)

	Frekvencija	Postotak
Da	178	99,4
Ne	1	0,06
Ukupno	179	100,0

Rezultati iz Tablice 2 pokazuju da 99,4% obitelji ima elektroničke uređaje, te se može pretpostaviti da su isti uređaji dostupni djeci. Iz Tablice 2 možemo zaključiti da gotovo svi

posjeduju elektroničke medije u kući. Samo jedan ispitanik ih ne posjeduje, a takvo stanje ukazuje na izloženost djece elektroničkim medijima.

Tablica 3. U koje svrhe dijete koristi računalo

	Frekvencija	Postotak
Ne koristi računalo	61	34,1
Praćenje aktualnosti	17	9,5
Za igranje	56	31,3
Za igranje i praćenje aktualnosti (blogeri)	14	7,8
Za igranje i učenje	11	6,1
Za igranje i praćenje aktualnosti	13	7,3
Za učenje	6	3,4
Za učenje i praćenje aktualnosti	1	0,6
Ukupno	179	100,0

U Tablici 3 prikazano je u koje svrhe dijete koristi računalo. Rezultati pokazuju da 34,1% djece ne koristi računalo, 31,3% računalo koristi za igranje, 9,5% djece za praćenje aktualnosti, a 3,4% za učenje. Puno djece koristi računalo istodobno u nekoliko svrha, pa tako 7,8% djece

koristi računalo za igranje i praćenje aktualnosti, 7,3% djece za igranje, učenje i praćenje aktualnosti, a 6,1% za igranje i učenje. Samo jedno dijete koristi računalo za učenje i praćenje aktualnosti.

Tablica 4. Zna li Vaše dijete uključiti neki od elektroničkih uređaja i naći sadržaj koji ga zanima

	Frekvencija	Postotak
Da	148	82,7
Ne	31	17,3
Ukupno	179	100,0

Rezultati iz Tablice 4 pokazuju da najveći postotak djece koristi računalo za igranje, i praćenje aktualnosti, a najmanji postotak za učenje. Čak 82,7% djece predškolske dobi zna uključiti neki od elektroničkih uređaja i naći sadržaj koji ga zanima.

Rezultati prikazani u Tablici 5 pokazuju da najveći broj roditelja (44,7%) izjavljuje da njihovo dijete dnevno gleda TV dva sata. Slijedi 38,5% roditelja koji izjavljuje da njihovo dijete rijetko gleda TV, daljnjih 12,3% roditelja kaže da njihovo dijete gleda TV tri sata, a 4,5% kaže da njihovo dijete dnevno gleda TV više od tri sata.

Tablica 5. Koliko dnevno Vaše dijete gleda TV

	Frekvencija	Postotak
Dva sata	80	44,7
Rijetko gleda TV	69	38,5
Tri sata	22	12,3
Više od tri sata	8	4,5
Ukupno	179	100,0

Tablica 6. Koliko dnevno Vaše dijete koristi mobilni telefon

	Frekvencija	Postotak
Dva sata	40	22,3
Ne koristi mobilni telefon	36	20,1
Rijetko koristi mobilni telefon	92	51,4
Tri sata	3	1,7
Više od tri sata	8	4,5
Ukupno	179	100,0

Iz Tablice 6 možemo vidjeti da najveći broj djece rijetko koristi telefon (51,4%), 20,1% djece ne koristi telefon, 22,3% djece koristi telefon dva sata dnevno, a najmanji je broj djece koji koriste telefon tri sata (1,7%) i više od tri sata (4,5%).

Tablica 7. Koliko često Vaše dijete gleda različite programe na televiziji

	Frekvencija (Postotak)		
	Često	Ponekad	Nikada
Igrani filmovi i serije	21 (11,80)	67 (37,40)	91 (50,80)
Kvizovi i nagradne igre	15 (8,40)	67 (67,40)	97 (54,20)
Zabavno-glazbeni program	35 (18,60)	101 (56,40)	43 (24,0)
Crtani filmovi	121 (67,60)	49 (27,40)	9 (5,0)
Sportski program	21 (11,80)	80 (44,70)	78 (43,60)
Dokumentarni program	21 (47,50)	85 (47,50)	73 (40,80)
Obrazovni program	23 (49,70)	89 (49,70)	67 (37,40)
Kulturno-umjetnički program	14 (37,40)	67 (37,40)	98 (54,70)
Informativno-politički program	10 (6,60)	13 (6,60)	156 (87,20)

Tablica 7 pokazuje da najveći broj djece često gleda crtane filmove (67,6%), zatim zabavno-glazbeni program (18,6%), a ostale vrste sadržaja su manje zastupljene. U okviru drugog zadatka ispitali smo i kako se elektronički uređaji koriste u vrtiću.

Tablica 8. Elektronički mediji koji se najčešće koriste u vrtiću

	Frekvencija	Postotak
Računalo	9	20,0
Telefon	8	17,8
Televizor	28	62,2
Ukupno	45	100,0

Iz Tablice 8 zaključuje se da je televizor (62,2%) najčešće korišteni elektronički medij, zatim slijedi računalo s 20%, i na kraju telefon s 17,8%.

Tablica 9. Gledanje zabavno-glazbenih emisija, dječjih emisija i crtanih filmova na DVD-u

	Glazbene emisije Frekvencija (postotak)	Dječje emisije Frekvencija (postotak)	Crtani filmovi na DVD-u Frekvencija (postotak)
Često	35 (18,60)	5 (11,1)	21 (46,7)
Ponekad	101 (56,40)	16 (35,60)	12 (26,70)
Rijetko	43 (24,00)	24 (53,3)	12 (26,70)
Ukupno	179 (100)	45 (100)	45 (100)

Tablica 9 prikazuje analizu rezultata gledanja zabavno-glazbenih emisija. Najveći postotak djece (56,4%) ponekad gleda zabavno-glazbene emisije. Tablica 9 također pokazuje koliko često djeca gledaju dječje emisije. Prema rezultatima, većina djece (53,3%) rijetko gleda dječje emisije,

njih 35,6% ih ponekad gleda, a samo 11,1% često. Na pitanje koliko djeca u vrtiću gledaju crtane filmove, odgovori su bili da često gledaju crtane filmove na DVD-u (46,7%), dok po 26,7% djece to radi rijetko ili ponekad.

Tablica 10. Primjeri dobrog utjecaja medija na odgoj djece u vrtiću

	Frekvencija	Postotak
Crtani filmovi	2	4,4
Školski portal	3	6,7
Odgojno-obrazovni program	40	88,9
Ukupno	45	100,0

Iz Tablice 10 zaključuje se da većina odgajatelja (88,9%) smatra odgojno-obrazovni program primjerom dobrog utjecaja medija na odgoj djece. Znatno manji broj odgajatelja smatra da su crtani filmovi i školski portal primjeri dobrog utjecaja medija na odgoj djece.

3.3. Uporaba programa u svojstvu alata za učenje

Trećim zadatkom ispituje se mogućnost korištenja visokokvalitetnih programa kao alata za učenje u kojemu sudjeluju roditelji i djeca.

Tablica 11. Djeca brže i bolje uče kada su izložena medijskom sadržaju

	Frekvencija	Postotak
Da	31	17,3
Možda	109	60,9
Ne	39	21,8
Ukupno	179	100,0

Iz Tablice 11 zaključujemo kako je većina roditelja neodlučna o tome da djeca brže i bolje uče kada su izložena medijskom sadržaju jer je 60,9% ispitanika odgovorilo s možda, 21,8% odgovorilo je kako djeca ne uče brže i bolje kada su izložena medijskom sadržaju, a 17,3% ispitanika se slaže s navedenom tvrdnjom.

Navedeni rezultat ne ide u prilog trećoj hipotezi kojom se pretpostavlja da programi koji uključuju djecu mogu poslužiti kao alat za učenje, posebno ako roditelji zajedno s djecom gledaju program i o njemu razgovaraju.

Tablica 12. Koliko često djeca razgovaraju s roditeljima o određenim sadržajima

	Frekvencija (Postotak)		
	Često	Ponekad	Nikada
O prijateljima	130 (72,60)	38 (21,20)	11 (6,10)
O roditeljskim zabranama	75 (41,90)	83 (46,40)	21 (11,70)
O glazbi i filmovima za djecu	71 (39,70)	90 (50,30)	18 (10,10)
O sportu i sportskim događajima	34 (19,0)	96 (53,60)	49 (27,40)

Tablica 12 pokazuje kako roditelji s djecom najviše razgovaraju o prijateljima (72,6%), zatim o roditeljskim zabranama (41,9%), te o glazbi i filmovima (39,7%). Roditelji u najmanjoj mjeri s djecom razgovaraju o sportu i sportskim događajima (19,0%).

3.4. Uloga roditelja u dječjoj uporabi elektroničkih medija

Ovim zadatkom ispituje se uloga roditelja u uporabi elektroničkih medija u životu njihove djece, kao i u čemu je njihova uloga, te postoji li povezanost korištenja elektroničkih medija kod djece s korištenjem istih od strane roditelja.

Tablica 13. Koliko često Vi kao roditelj koristite medije

Koliko često Vi kao roditelj koristite medije	Frekvencija	Postotak
Često	99	55,3
Ponekad	71	39,7
Nikada	9	5,0
Ukupno	179	100,0

Tablica 13 pokazuje koliko često roditelji koriste medije. Većina roditelja često koristi medije

(55,3%), a vrlo mali broj roditelja (5%) nikada ne koristi elektroničke medije.

Tablica 14. Povezanost korištenja elektroničkih medija kod djece s korištenjem istih od strane roditelja

	Koliko dnevno Vaše dijete gleda TV?	Koliko dnevno Vaše dijete koristi telefon?
Koliko često Vi kao roditelj koristite medije?	-0,27	-0,08

*p < 0.05

Iz Tablice 14 zaključuje se da ne postoji povezanost korištenja elektroničkih medija (telefona i TV-a) kod djece s korištenjem istih od strane roditelja.

Rezultati anketiranja roditelja se jednim dijelom podudaraju s rezultatima drugih istraživanja. Četvrtom hipotezom ovog rada pretpostavlja se pozitivna povezanost korištenja elektroničkih medija kod djece s korištenjem istih od strane roditelja. U tu svrhu proveden je test Spearmanove korelacije. Iako se pretpostavilo da će zbog modeliranog procesa učenja koji je prisutan kod djece predškolske dobi hipoteza biti potvrđena, rezultati su pokazali

kako ne postoji povezanost korištenja elektroničkih medija (telefona i TV-a) kod djece s korištenjem istih od strane roditelja. Pretpostavlja se da je na ovakav rezultat utjecala primjena pravila za korištenje elektroničkih medija.

3.5. Nadzor roditelja nad dječjom uporabom medija

Sljedećim zadatkom ispituje se postoji li praksa roditelja da nadgledaju, prate i provjeravaju djecu prilikom korištenja elektroničkih uređaja.

Tablica 15. Postoje li neka pravila u vezi korištenja elektroničkih uređaja

	Frekvencija	Postotak
Odabir sadržaja	89	49,7
Ograničavanje vremena korištenja	90	50,3
Ukupno	179	100,0

Petom hipotezom pretpostavljeno je da će roditeljsko nadgledanje, praćenje i provjera djece prilikom korištenja elektroničkih uređaja biti pozitivno korelirano sa sigurnošću uporabe medija. Iz podataka navedenih u Tablici 15 vidljivo je da roditelji podjednako koriste oba navedena pravila u vezi korištenja medija. Kada su u pitanju pravila o korištenju elektroničkih uređaja, roditelji podjednako koriste oba navedena pravila. Ograničavanje vremena korištenja je zastupljeno kod 50,3%, dok je odabir sadržaja zastupljen kod 49,7%. Ovakav rezultat jednim dijelom govori u prilog petoj hipotezi ovog istraživanja, ali da bismo bili u mogućnosti istu potvrditi,

bilo bi potrebno provesti dodatna istraživanja. Petom hipotezom se pretpostavljalo kako je roditeljsko nadgledanje, praćenje i provjera djece prilikom korištenja medija pozitivno korelirano sa sigurnošću uporabe medija.

3.6. Stav odgajateljica o izloženosti djece medijima; utjecaj stručne spreme

U ovom zadatku ispituje se kakav je stav odgajateljica prema izloženosti djece medijima i razlikuju li se stavovi odgajateljica po ovom pitanju s obzirom na stručnu spremu (viša i visoka, ili srednja stručna sprema).

Tablica 16. Prikaz stavova odgajateljica sa VŠS i VSS o poželjnosti posjedovanja radija, TV-a i računala u grupi

Stavovi odgojiteljica	VŠS		VSS		
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak	
Je li poželjno posjedovanje radija u grupi ?	Ne slažem se	1	4,3	1	4,5
	Niti se slažem niti se ne slažem	1	4,3	4	18,2
	Slažem se	14	60,9	12	54,5
	Uopće se ne slažem	7	30,5	1	4,50
	Ukupno	23	100,0	22	100,00
Je li poželjno posjedovanje TV-a u grupi?	Ne slažem se	6	26,2	1	4,50
	Slažem se	13	56,5	9	40,9
	U potpunosti se slažem	3	13,0	4	18,2
	Uopće se ne slažem	1	4,3	2	9,1
	Ukupno	23	100,0	22	100,0
Je li poželjno posjedovanje računala u grupi?	Ne slažem se	7	30,4	7	31,80
	Niti se slažem niti se ne slažem	6	26,1	7	31,80
	Slažem se	3	13,0	4	18,20
	U potpunosti se slažem	2	8,7	3	13,6
	Uopće se ne slažem	5	21,7	1	4,50
	Ukupno	23	100,0	22	100,0

Iz Tablice 16 možemo vidjeti kako većina odgajatelja s VSS (48,9%) smatra da je poželjno posjedovanje TV-a u grupi, a zatim većina odgajatelja (57,8%) smatra da je poželjno posjedovanje radija u grupi. Također, većina odgajatelja (31,1%) smatra da nije poželjno posjedovanje računala u grupi. Nadalje, ispitano je postoje li razlike u stavovima u odnosu na razinu obrazovanja odgajateljica.

Tablica 16 također pokazuje da se odgajateljice sa VŠS u najvećoj mjeri slažu (60,9%) da je posjedovanje radija u grupi poželjno, a 56,5% slaže se da je poželjno posjedovati TV. Daljnjih 30,4% u najvećoj mjeri se ne slaže da je poželjno posjedovati računalo u grupi. Tablica 18 pokazuje kako se odgajateljice s VSS u najvećoj mjeri ne slažu (31,8%) da je poželjno posjedovati raču-

nalo u grupi. Također pokazuje kako se odgajateljice s VSS u najvećoj mjeri slažu (54,5%) da je poželjno posjedovati radio u grupi i u najvećoj mjeri se slažu (40,9%) kako je poželjno posjedovati TV u grupi. Dobiveni rezultati ne govore u prilog ovoj hipotezi, te na temelju istih možemo zaključiti kako nema razlike između stavova po pitanju posjedovanja elektroničkih medija kod odgajateljica s VSS i VŠS.

3.7. Stav odgajateljica s obzirom na radni staž o izloženosti djece medijima

Posljednjim zadatkom nastojalo se utvrditi kakav je stav odgajateljica s obzirom na radni staž kada je u pitanju izloženost djece utjecaju medija.

Tablica 17. Stavovi odgajateljica s manje radnog staža o poželjnosti posjedovanja TV-a, radija i računala u skupini

	Frekvencija	Postotak	
Stavovi odgajateljica s manje radnog staža o poželjnosti posjedovanja radija u grupi	Niti se slažem niti se ne slažem	2	12,5
	Slažem se	13	81,3
	Uopće se ne slažem	1	6,3
	Ukupno	16	100,0
Stavovi odgajateljica s manje radnog staža o poželjnosti posjedovanja TV-a u grupi	Ne slažem se	1	6,3
	Niti se slažem niti se ne slažem	4	25,0
	Slažem se	9	56,3
	U potpunosti se slažem	2	12,5
Ukupno	16	100,0	
Stavovi odgajateljica s manje radnog staža o poželjnosti posjedovanja računala u grupi	Ne slažem se	6	37,50
	Niti se slažem niti se ne slažem	4	25,00
	Slažem se	2	12,50
	Uopće se ne slažem	4	25,00
Ukupno	16	100,00	

Iz Tablice 17 može se vidjeti da 56,3% odgajateljica s manje radnog staža smatra da je poželjno posjedovanje TV-a u grupi, a 81,3% odgajateljica s manje radnog staža smatra da je poželjno

posjedovanje radija u grupi; dok 37,5% odgajateljica s manje radnog staža smatra da nije poželjno posjedovanje računala u grupi, a čak 25% odgajateljica se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom.

Tablica 18. Stavovi odgajateljica s više godina radnog staža o poželjnosti posjedovanja radija, TV-a i računala u grupi

		Frekvencija	Postotak
Stavovi odgajateljica s više godina radnog staža o poželjnosti posjedovanja radija u grupi	Ne slažem se	1	12,5
	Slažem se	5	62,5
	U potpunosti se slažem	2	25,0
	Ukupno	8	100,0
Stavovi odgajateljica s više godina radnog staža o poželjnosti posjedovanja TV-a u grupi	Niti se slažem niti se ne slažem	5	62,5
	Slažem se	2	25,0
	U potpunosti se slažem	1	12,5
	Ukupno	8	100,0
Stavovi odgajateljica s više godina radnog staža o poželjnosti posjedovanja računala u grupi	Ne slažem se	4	50,0
	Niti se slažem niti se ne slažem	1	12,5
	Slažem se	1	12,5
	U potpunosti se slažem	2	25,0
	Ukupno	8	100,0

Iz Tablice 18 možemo vidjeti da je 62,5% odgajateljica s više radnog staža neodlučno u pogledu preferencija posjedovanja TV-a u grupi, a 62,5% odgajateljica s više radnog staža smatra da je poželjno posjedovanje radija u grupi. Rezultati djelomično idu u prilog ovoj hipotezi, pa se ona odbacuje.

Odgajateljice s više radnog staža imaju manje poželjan stav samo prema poželjnosti posjedovanja TV-a u vrtiću. U drugim segmentima nema velike razlike, a rezultati idu u prilog odgajateljicama s manje radnog staža.

4. RASPRAVA

Za odbacivanje hipoteze H1 *Pretpostavlja se da djeca predškolske dobi više vremena provode koristeći medije u odnosu na druge aktivnosti (igranje s drugom djecom i vrijeme provedeno u interakciji s roditeljima)* korišteni su rezultati prikazani u Tablici 1 koja pokazuje da najveći postotak djece (80,4%) u slobodno vrijeme najviše prakticira igranje i druženje s prijateljima, a zatim slijede odlasci u šetnju. Dobiveni rezultat nije u skladu s prvom hipotezom ovog istraživanja, a niti sa slovenskim istraživanjem Ilišina (2003) koje je pokazalo da se slovenska

djeca najviše koriste televizijskim i radijskim medijem, te da više vremena provode gledajući televiziju nego u druženjima s bližnjima.

Iz Tablice 12 možemo vidjeti kako većina odgajatelja (88,9%) smatra da je odgojno- obrazovni program primjer dobrog utjecaja medija na odgoj djece. Znatno manji broj odgajatelja smatra da su crtani filmovi i školski portal primjeri dobrog utjecaja medija na odgoj djece. Dobiveni rezultat potvrđuje drugu hipotezu H2 *Pretpostavlja se da se elektronički mediji u predškolskoj dobi više koriste u slobodnom vremenu nego u obrazovne i odgojne svrhe, i u obitelji i u vrtiću.* Navedeni rezultat podudara se s rezultatima istraživanja Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba koji pokazuje da manji broj djece društvene mreže koristi za razmjenu edukativnih sadržaja i školskih informacija (Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba, 2013). Djeca u najvećoj mjeri često gledaju crtane filmove (67,6%), slijedi gledanje zabavno-glazbenog programa s 18,6%, dok su ostale vrste sadržaja manje zastupljene.

Iz Tablice 13 možemo vidjeti kako je većina roditelja neodlučna o tome da djeca brže i bolje uče kada su izložena medijskom sadržaju jer je 60,9% ispitanika odgovorilo s možda, 21,8%

odgovorilo je da djeca ne uče brže i bolje kada su izložena medijskom sadržaju, a 17,3% ispitanika se slaže s navedenom tvrdnjom. Navedeni rezultat ne ide u prilog našoj trećoj hipotezi H3 *Pretpostavlja se da visokokvalitetni programi koji uključuju djecu mogu poslužiti kao alat za učenje, posebno ako roditelji zajedno s djecom gledaju program i o njemu razgovaraju, zbog čega je ista odbačena.*

Četvrtom hipotezom ovog rada pretpostavlja se pozitivna povezanost korištenja elektroničkih medija kod djece s korištenjem istih od strane roditelja. Rezultati su pokazali da ne postoji povezanost korištenja elektroničkih medija (telefona i TV-a) kod djece s korištenjem istih od strane roditelja, te se odbacuje H4 *Pretpostavlja se pozitivna povezanost korištenja elektroničkih medija kod djece s korištenjem istih od strane roditelja.*

Iz rezultata prikazanih u Tablici 17 možemo vidjeti da roditelji podjednako koriste oba navedena pravila u vezi korištenja medija. Ograničavanje vremena korištenja je zastupljeno kod više od polovine ispitanika, dok je odabir sadržaja zastupljen kod malo manje od polovine ispitanika (49,7%). Ovakav rezultat jednim dijelom govori u prilog petoj hipotezi ovog istraživanja, ali da bismo bili u mogućnosti istu potvrditi, potrebno je provesti dodatna istraživanja. Stoga se odbacuje hipoteza H5 *Pretpostavlja se da je roditeljsko nadgledanje, praćenje i provjera djece prilikom korištenja medija pozitivno korelirano sa sigurnošću uporabe medija.*

Iz rezultata prikazanih u Tablicama 18 i 19 uočljivo je da se odgajateljice s VSS u najvećoj mjeri ne slažu (31,8%) da je poželjno posjedovati računalo u grupi. Također pokazuje da se odgajateljice s VSS u najvećoj mjeri slažu (54,5%) da je poželjno posjedovati radio u grupi i u najvećoj mjeri se slažu (40,9%) da je poželjno posjedovati TV u grupi. Dobiveni rezultati ne potkrepljuju šestu hipotezu, te se zaključuje da nema razlike između stavova kod odgajateljica s VSS i VŠS po ovom pitanju. Zbog toga se odbacuje H6 *Pretpostavlja se da odgajateljice s visokom stručnom spremom imaju pozitivniji stav prema izloženosti djece medijima, te da percipiraju i du-*

gotrajnije djetetovo provođenje vremena s medijima, u odnosu na odgajateljice s višom stručnom spremom.

Iz rezultata prikazanih u Tablici 20 uočljivo je da najveći broj odgajateljica s manje radnog staža (56,3%) smatra da je poželjno posjedovanje TV-a u grupi, dok 81,3% odgajateljica s manje radnog staža smatra da je poželjno posjedovanje radija u grupi. Nadalje, 37,5% odgajateljica s manje radnog staža smatra da nije poželjno posjedovanje računala u grupi, dok se čak 25% ispitanika uopće ne slaže s ovom tvrdnjom. Isti postotak (62,5%) odgajateljica s više radnog staža neodlučno je u pogledu preferencija posjedovanja TV-a u grupi, a smatra da je poželjno posjedovanje radija u grupi. Prema navedenom, odbacuje se H7 *Pretpostavlja se da starije odgajateljice, s duljim radnim stažem, imaju manje poželjan stav prema izloženosti djece medijima, te da percipiraju i kratkotrajnije djetetovo provođenje vremena s medijima, u odnosu na mlađe odgajateljice s kratkotrajnim radnim stažem.*

Zbog usporedbe s prijašnjim istraživanjima važno je naglasiti kako rezultati ovog istraživanja pokazuju da 99,4 % obitelji ima *elektroničke* uređaje, te se može pretpostaviti da su isti uređaji dostupni djeci. Rezultat je u skladu s dosadašnjim istraživanjima koja govore o izloženosti djece medijima već od najranije dobi (Ciboci i sur., 2014; Ciboci i Labaš, 2015; Ilišin i sur., 200).

Prema Labaš i Marinčić (2018), dominantna je zabavna funkcija koja podrazumijeva korištenje medija za odmor, opuštanje i razonodu. Djeca u slobodno vrijeme često bježe od stvarnosti i organiziranog rada, pasivno se prepuštaju ponuđenim medijskim sadržajima te traže sadržaje koji će ih opustiti, zabaviti, rasteretiti od svakodnevnih problema i briga (Labaš i Marinčić, 2018).

Iz rezultata prikazanih u Tablici 5 možemo vidjeti da najveći broj roditelja (44,7%) izjavljuje kako njihovo dijete dnevno gleda TV dva sata, a 38,5 % roditelja izjavljuje da njihovo dijete rijetko gleda TV. Nadalje, 12,3% roditelja kaže da njihovo dijete gleda TV tri sata, a 4,5% kaže da njihovo dijete dnevno gleda TV više od tri sata.

Rezultate možemo usporediti s rezultatima istraživanja Guntera i McAleera (1997) koji navode da prosječno vrijeme posvećeno televiziji iznosi 2,5–3,5 sata na dan. U našem istraživanju, većina djece provodi približno isto vrijeme gledajući TV. Ovaj nalaz se može iskoristiti za buduća pedagoška istraživanja.

Slični rezultati dobiveni su među školskom djecom, prema kojima Badrić i suradnici (2015) ukazuju da se školska djeca u slobodno vrijeme najviše bave aktivnostima gledanja televizije, i to gotovo svaki dan.

5. ZAKLJUČCI

Usporedno s porastom upotrebe elektroničkih medija i njihovog sve većeg utjecaja na dječji razvoj, provedena su istraživanja koja procjenjuju utjecaj različitih medija na djecu. Ovim istraživanjem autori su obuhvatili stavove roditelja i odgajatelja predškolske djece.

U istraživanju se krenulo s nekoliko hipoteza, a na temelju dobivenih rezultata zaključuje se da prva, treća, četvrta, i šesta hipoteza nisu potvrđene. Sedma hipoteza je djelomično potvrđena, a druga i peta hipoteza su potvrđene.

Sumirajući rezultate, autori zaključuju da su djeca već od predškolske dobi izložena utjecaju medija jer rezultati istraživanja pokazuju da gotovo sva djeca u svom domu posjeduju TV, računalo i druge *elektroničke* uređaje, a oko trećina djece koristi kalkulator, i to najviše u svrhu igranja. Najveći broj roditelja izjavljuje da njihovo dijete dnevno gleda TV dva sata. Djeca mobilni telefon rijetko koriste, a većina njih čak i ne posjeduje mobilni telefon.

Djeca najčešće gledaju crtane filmove (izjasnila se većina roditelja), a znatno manje i u obitelji i u vrtiću koriste medije u odgojne i obrazovne svrhe. Rezultati istraživanja pokazali su da roditelji nemaju jasno definiran stav o tome pomaže li primjena elektroničkih medija u učenju ili ne, a kada su u pitanju pravila o korištenju elektroničkih medija, roditelji iste redovito prakticiraju. Većina roditelja često koristi medije, ali prema rezultatima istraživanja to nije povezano s korištenjem medija kod djece u predškolskoj

dobi, odnosno da korištenje *elektroničkih* medija kod roditelja ne djeluje kao poticaj za korištenje istih kod djece u predškolskoj dobi. Pretpostavljamo kako smo ovakav rezultat dobili zbog roditeljskih zabrana odnosno pravila koja se odnose na ograničavanje vremena uporabe medija i odabir sadržaja.

Dobiveni rezultat da korištenje medija od strane roditelja nije povezano s korištenjem medija kod djece može važiti samo za predškolsku dob i teško se može primijeniti na starije uzraste. Kada je u pitanju razgovor roditelja s djecom, pokazalo se da oni najviše razgovaraju o prijateljima i zabranama, dok mediji i uporaba medija nisu česte teme za razgovor. Prema rezultatima, a kada je slobodno vrijeme u pitanju, djeca u ovom uzorku najviše prakticiraju igranje i druženje s prijateljima, a zatim slijede odlasci u šetnju.

Odgajateljice u vrtiću izjavljuju kako većina njih ima TV u vrtiću koji većina djece gleda pola sata dnevno, a u najvećoj mjeri se prate zabavno-glazbene emisije. Odgajateljice smatraju da je poželjno posjedovati TV u grupi. Stav o poželjnosti korištenja radija u vrtiću također je zastupljen. Najveći broj djece (46,7%) sluša radio ili CD uređaj za reprodukciju manje od pola sata dnevno, a 26,7% njih uopće nema radio u grupi. Kao i za pitanje posjedovanja TV-a, odgajateljice smatraju da je poželjno posjedovati radio u grupi. Za razliku od prva dva ispitivana elektronička medija, djeca u većoj mjeri nemaju računalo u grupi, a oni koji ga imaju u najvećoj mjeri ga koriste u edukativne svrhe. Odgajateljice smatraju da nije poželjno posjedovati računalo u grupi, a takav stav bi trebalo ponovo ispitati jer se nameće pitanje jesmo li ovakav rezultat dobili zbog veće dostupnosti prva dva medija u odnosu na drugi ili zbog nepraktičnosti korištenja računala u vrtiću. Zanimljiv podatak je da većina odgajatelja smatra da je odgojno-obrazovni program primjer dobrog utjecaja medija na odgoj djece.

Rezultati istraživanja pokazuju kako ne postoji razlika u stavovima kod odgajateljica u odnosu na godine staža i stupanj obrazovanja što se tiče uporabe pojedinih medija. Budući da većina odgajatelja smatra kako medije treba koristiti

u odgojne svrhe, postavlja se pitanja zašto se to ne provodi u praksi i koji čimbenici utječu na ovakvu praksu. Iz ovoga se može pretpostaviti da postoji potreba za dodatnim educiranjem odgajateljica o pitanjima korištenja medija u vrtićima jer mediji mogu biti dodatno i korisno sredstvo za rad sa djecom.

Ohrabrujući je rezultat koji pokazuje da djeca većinu svog slobodnog vremena provode s prijateljima, a manje koristeći medije. Ipak, drugi rezultat pokazuje da se elektronički mediji u svrhu odgoja i obrazovanja više koriste u slobodnom vremenu nego u vrtiću. Većina roditelja neodlučna po pitanju je li djeca brže i bolje uče ukoliko su izložena medijskom sadržaju. Ovaj rezultat ostavlja prostora za buduća istraživanja u kojima bi se moglo istražiti koliko su roditelji informirani o utjecaju medija na odgoj djece. Ovome se može pridodati i rezultat koji kaže kako 22,3% djece koji posjeduju telefon dnevno čak dva sata koristi telefon. Na temelju

ovog rezultata možemo zaključiti kako pojedini roditelji nisu dovoljno informirani o štetnom utjecaju medija na odrastanje djece, te da je potrebna edukacija po ovom pitanju.

Prema podacima iz istraživanja, čini se da i roditelji i odgajatelji još uvijek nemaju jasne i precizne stavove o utjecaju medija na djecu, ali prihvaćaju mogućnost da se mediji ispravno koriste u odgojne i obrazovne svrhe. Postoje razna istraživanja na temu medija i njihovog utjecaja na djecu, a iz njih se može zaključiti da kvalitetni medijski proizvodi mogu biti korisni u odgoju i obrazovanje djece predškolske dobi. Na primjer, obrazovne televizijske emisije koje potiču pripremu za školu, pomažu opismenjavanje, učenje stranih jezika i sl. Hoće li utjecaj medija biti pozitivan i na koji način će mediji biti korišteni, navodi nas na zaključak da je potreban razvoj svijesti o pozitivnom i negativnom utjecaju medija na djecu te medijsko opismenjivanje roditelja, odgajatelja i same djece.

6. LITERATURA

- Badrić, M., Prskalo, I. i Matijević, M. (2015). Aktivnost u slobodnom vremenu učenika osnovne škole. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 17(2), 299-331.
- Ciboci, L., Kanižaj, I. i Labaš, D. (2014). *Media education from the perspective of parents of preschool children: Challenges and trends in free time media use. Medijska istraživanja*, 20 (2), 53-69.
- Ciboci, L. i Labaš, D. (2015). *Utjecaj medija na igru djece predškolske dobi. U: D. Smajić, i V. Majdenić (ur.), Dijete i jezik danas - dijete i mediji (str. 363-388). Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.*
- Diklić, J., Nakić, M. i Šošić, D. (2019). Edukativna uloga društvenih mreža u medijskom odgoju djeteta. *Communication Management Review*, 04(01), 178-195.
- Gunter, B. i J. McAleer (1997). *Children & Television*. Routledge.
- Ilišin V. (2003). Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima. *Medijska istraživanja*, 9(2), 9-34.
- Ilišin, V., Marinović Bobinac, A. i Radin, F. (2001). *Djeca i mediji: uloga medija u svakodnevnom životu djece*. DZZOMM i IDIZ.
- Košir, M., Zgrabljic, N. i Ranfil, R. (1999). *Život s medijima*. Doron.
- Kunić, I., Vučković, M., Sindik, J. (2016). Korištenje društvenih mreža kod učenika osnovnih škola. *Hrvatski časopis za javno zdravstvo*, 12, 47(7), 110-114.
- Labaš, D. i Marinčić, P. (2018). Mediji kao sredstvo zabave u očima djece. *MediAnali*, 12(15), 1-32.
- Livingstone, S. (2002). *Young people and new media*. Sage.
- Mandarić, V. (2012). Novi mediji i rizično ponašanje djece i mladih. *Bogoslovska smotra*, 82(1), 131-149

- Miliša, Z. i Milačić, V. (2011). Uloga medija u kreiranju slobodnog vremena mladih. *Riječki teološki časopis*, 36(2), 571-590.
- Matijević, M. (2015). Digitalni mediji i medijski odgoj u školi. U: S. Opić, V. Bilić i M. Jurčić (ur.), *Odgoj u školi* (str. 177-196). Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Peran, S. i Raguž, A. (2019). *Odnos i značenje medijskog odgoja u dječjim vrtićima: pravila i medijski izazovi*. *Communication Management Review*, 04(01), 216-231.
- Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba (2017, 2. lipnja). *Prvo nacionalno istraživanje o predškolskoj djeci pred malim ekranima*. <http://www.poliklinika-djeca.hr/aktualno/novosti/prvo-nacionalno-istrazivanje-o-predskolskoj-djeci-pred-malimekranima>
- Rađa, S. (2010). Struktura vremena uz medije kod adolescenata Splitsko-dalmatinske županije. *Me-diAnali*, 4(8), 165-174.
- Sindik, J. (2012). *Kako roditelji percipiraju utjecaj medija na predškolsku djecu?* *Medijska istraživanja*, 18(1), 5-33.
- Smajić, D. i Majdenić, V. (ur.) (2010). *Dijete i jezik danas - dijete i mediji*. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
- Zgrabljic Rotar, N. (2005). *Medijska pismenost i civilno društvo*. MediaCentar.

THE ROLE OF MEDIA IN CHILDREN'S LEISURE TIME AND COMMUNICATION ABOUT MEDIA CONTENT

ABSTRACT

The role of media in children's leisure time is becoming increasingly important day by day, so this study was conducted on a sample of respondents consisting of 179 parents of preschool children and 45 early childhood and preschool teachers. The research had several goals, of which the most important ones were to examine how much time preschool children spend using media content, what is the relationship between the time parents spend consuming media contents in relation to the same in children and whether electronic media is sufficiently used for educational purposes or more used in leisure time. The research determined how children spend their leisure time and proved that there was a connection between the use of media at homes and in kindergarten. Rapid technological development and the availability of various digital devices in family homes led to the assumption that children spend most of their free time with electronic media, which did not prove to be true. The results did not show a connection between the two statements. In addition, the research determined the attitudes of teachers regarding possession of a computer, TV and radio in the group, and aimed to determine the difference between attitudes on this issue of teachers with different levels of education and different work experience. The research results showed that there are no significant differences among teachers' attitudes.

Keywords: *children, educators, free time, media, parents.*